

Vážení přátelé,
budiž i letošní léto chváleno, přestože (jako by ta minulá činila jinak) si zatím dělá, co chce. Nechá na sebe čekat, načež se vyřádí teplotně, vzápětí srážkově a nechtěnou korunu nasadí bouřkami a tornádem. „Info“ kanály jsou plné otazníků, z čeho budou vypláceny náhrady, dalšími miliardami bobtná vládní dluh. Bankovní rada se snaží trefit realitu projektilem úrokové míry, zájem o státní dluhopisy i tak trvá. S dovolenými propukla cestovatelská horečka v tradičním módu, napříč kontinenty se kříží, druží, přátelí a navzájem roubují včera ještě neznámé viry. Bezbřehý plážový optimismus rozvolňování nejspíše narazí na další vlnu, snad ne osudovou. (Dykova byla devátá, Beethovenovi se zapamatovatelně zalila už pátá.) Červnové poslední zvonění sice doznělo, ale letošní školní rok neuzavřelo. Po nastavovaném suplování oslovují žáky doučovací kurzy. Nejnaštvanější je z toho část učitelstva, co s rostoucí mzdou v kapse zatím nepochopila, že kantorstvo hodlá napříště stát odměňovat za kvalitu a nikoli za místy spíše problematickou kvantitu. Ruchovcí ani lumírovci už maturanty netrápí, snad si spolu s námi ostatními přes léto konečně přečtou také něco čtivého a zábavně uspokojivého.

Z redakce přeje pohodové léto čtenářům Literky Libor Kalina

BEZČASÍ

Ladislav Novák
(úryvek)

A moje báseň
není než malou klíčovou dírkou
do mramorového paláce Věčnosti
kde se koupají mé vzpomínky
dívky – krasavice
vzpomínky – přísliby budoucnosti
pravá podoba života

3 otázky pro Anežku Soukupovou

Letos vyšel ve Vašem překladu švédský reportážní román Elisabeth Åsbrink *A stromy ve Vídeňském lese stále stojí* (Absynt, 2021), který se věnuje antisemitismu ve Švédsku 30. let 20. století. Jaká další témata jsou v současné švédské literatuře aktuální?

Kniha Elisabeth Åsbrink vyšla ve Švédsku už v roce 2011 a i když tehdy vyvolala velký poprask, témata současných autorů se mezitím samozřejmě proměnila. Jako velmi aktuální vnímám téma imigrace, vychází mnoho titulů od autorů první nebo druhé generace imigrantů například z Íránu. Dalším oblíbeným (a souvisejícím) motivem je rodinná historie, vlastní identita, proměňující se stav životního prostředí... Severští autoři navíc rádi kombinují žánry, čímž vznikají velmi zajímavá díla na pomezí románu, reportáže, populárně naučného textu. Mezi ně se řadí například *Kniha o moři* od norského spisovatele a novináře Mortena Strøksnese, o které se v Česku hodně mluvilo zejména v souvislosti s oceněním, které za svůj překlad získala Jarka Vrbová.

Působíte také v neziskové organizaci Skandinávský dům, jejíž vizí je „Přiblížit Sever srdci Evropy“. Vnímáte v českém prostředí nějaká kliše nebo mýty spojené se severní Evropou?

Klišé se jistě najdou, ale je třeba je brát s rezervou. Obecně vzato mi nicméně připadá, že Češi často vnímají Skandinávce jako blondaté snílky rozmazlené životem v blahobytu. Zároveň to ale zajímavě kontrastuje s rozšířenou představou o vysokém počtu sebevražd ve Skandinávii. Je to podobné, jako když se o nás Češích říká, že jsme morousové se sklony k alkoholismu.

Před lety jste se s úspěchem zúčastnila literární soutěže Skrytá paměť Moravy, v letošním ročníku zasedáte v její odborné porotě. Bylo pro Vás těžké vybrat z více než dvou set textů deset nejlepších?

Letos se sešlo asi dvě stě soutěžních příspěvků, vybrat z nich pouhých deset nebylo vůbec jednoduché. Vzhledem k tématu (Život v době korony) jsem každopádně získala zajímavý vhled do života současné mládeže, často jsem na ně v posledních měsících myslela a říkala si, jak to všechno asi zvládají. Ze soutěžních povídek jednoznačně vyplynulo, že děti jsou frustrované úplně stejně jako dospělí.

Mgr. Anežka Soukupová (roz. Chrudinová) je skandinavistka a překladatelka. Působí v neziskové instituci Skandinávský dům, kde má na starost švédskou sekci a koordinuje filmový projekt #Read-NordicFilm. Vítězka 1. ročníku Skryté paměti Moravy v I. kategorii.

Design uměním nebo módou?

Kniha *Co je vlastně design?* oslovuje všechny zvědavé čtenáře a čtenářky od 12 let. Populárně naučná publikace přibližuje hravou formou různorodou oblast designu na mnoha názorných příkladech. Autoři nabízejí vtipnou formou vhled do problematiky takzvaného užitého umění, zvažují, čím vším design je a čím už není, kde může pomoci a kde naopak selhává. Může design překážet? - ptají se. A je to pak ještě design nebo už bezúčelná rádobyumělecká kreace... Publikace představuje kulturní, společenské, ekonomické a umělecké roviny designu, komentuje současný design, neváhá se obracet do historie a má invenční potenciál oslovit širokou veřejnost. Otevírá totiž před

čtenáři rozmanitý svět lidí, kteří design tvoří, a zároveň je také o nás ostatních, o uživatelích. Vyprávěním, otázkami, kresbami i fotografiemi autoři doslova nutí čtenáře a čtenářky, aby sami – kriticky a kreativně – prozkoumávali tento okouzlující moderní obor. Duo autorů Jakub Bachorík a Kateřina Přidalová tvořivě podpořila v počínu nakladatelství UMPRUM grafička Helena Šantavá.

(ctrl)

Básník a textař Ivan Huvar

Písňové texty Ivana Huvara jsou spjaty především s brněnskou folkrockovou scénou. Žánrové rozpětí mateřské skupiny Folk Team, s níž se šil jako kytarista a zpěvák, autorovi poskytuje volnost k výletům do bluesových i ryze rockových poloh. V minulých dnech vydaný soubor bezmála stovky textů s názvem vypůjčeným od jednoho ze songů *I ty v tom filmu musíš hrát* představuje autora strof rozpustilých, lyrických i filozofujících. Huvarova osobitá a nezaměnitelná poetika je přemýšlivá, vážná i ironická, vždy však reálně oprav-

dová, konkrétní a uvěřitelná. Zásluhou citu pro slovo může tato pestrá směs připomínat náruč lučního kvítí. Nic nepřebývá, každá barva i tvar spoluvytváří střídmy celek, který nese jasné a srozumitelné poselství. Také proto tato kytice nevadne – vzpurná písnička o nepotlačitelné naději *Člověk je jak den*, za níž s autorem hudby Romanem Venclovským získali v roce 1985 autorskou Portu, jako kdyby byla napsaná v tísnivém předjaří roku 2021. Obeznamnému posluchači při čtení příslušná melodie slova automaticky podbarví. Se zpívanou poezií Folk Team v polovině 70. let minulého století začínal (Hrabě, Kainar, Orten) a stále pokračuje, jak dokládá Huvarova sbírka, vydaná nakladatelstvím Novela bohemia.

(ctrl)

Jak na influencery a influencerky?

Hovoříme chvíli o takzvané mediálně vlivných lidech, kteří jsou skrze sociální sítě soustavně až nekriticky sledováni, často i početnou skupinou svých příznivců a fanoušků. Taková „mimoděk“ se prezentující osobnost ovšem nemívá své názory vždy dostatečně podloženy a argumentovány. Důvěryhodnost je dána charizmatem a aureolou „influencerky“, jejíž/jehož sledovači/ky parazitují na oné popularitě. (Chci být jako on–ona!) V duchu hesla „Gott

na hrad“ (Karle, promiň) jsou konzumenti přesvědčeni, že jejich modla rozumí absolutně všemu. Fanouškovskou vazbu, preferující líbivost a povrchnost, hojně založenou na šeptandě, dokáže výtečně vytěžit influencer marketing, především ve prospěch prodávaných politických a společenských postojů, módních, dovolenkových, bytových nebo moto trendů. Pro takovou síťově aktivní ženu by se snad hodilo označení „vlivka“. O poznání méně vhodné se zdají být názvy maskulinní: „vlivec“ či „vlivník“. Obstát v novodobém babylonském mísení názorů věru není jednoduché. Osobně bych se raději klonil k principu „nalévání čistého vína“, protože vnímám velmi nebezpečnou blízkost termínů „výpust“ a „výlevka“. (drk)

Půlstoletí jako na dlani

Veřejně známý intelektuál a spisovatel Adam tuší, že brzy podlehne vážné nemoci, a vypraví se na svou poslední cestu přes oceán. V letadle se seznámí s dívkou, která by snad jeho odcházení ještě mohla dát nový směr. V lehce „autobiografickém“ románu nás Jiří Pehe skrze rozhovor dvou lidí stojících na opačném konci životní cesty provede osobní historií českého emigranta, v níž se odrážejí dějiny posledního půlstoletí. Ke klasickému motivu vykořenění se přidává také ztráta životní lásky. Druhou linii románu *Poslední útěk Adama Drechslera* tvoří snaha mladé doktorandky Natálie dozvědět

se co nejvíce o Adamově osudu se záměrem napsat o něm knihu. Ten ovšem odbočuje ke svému nedokončenému románu o historii jednoho domu v pražské Pařížské ulici. Atraktivní nahlédnutí pod pokličku spisovatelského řemesla tak ústí do úvah o smyslu i marnosti lidského konání a nemožnosti poznat a pochopit svět z jeho zevnějšku. Prostřednictvím dvou originálních vypravěčů, papouška Žaka a golema Josilleho, se postupně propadneme do fascinujících dějin pražského Židovského města. A spolu s Adamem Drechslere se můžeme ptát, kdo je vlastně vypravěčem kterého z prolínajících se příběhů. (ctrl)

Tři pozvánky do Památníku

Název aktuální výstavy *Novátor Ladislav Novák* (9. 6. – 31. 10.) má charakterizovat vklad třebíčského básníka, výtvarníka a překladatele (1925–1999) do evropského kulturního kontextu druhé poloviny minulého století. Stále nabývá na významu jeho inovativní přecházení a propojování tvůrčích oborů (slovesno–výtvarno–muzično). Mezi roli proroka doma umělci násobně zkomplikovala vynucená vnitřní emigrace po srpnu 1968. Částečné satisfakce se mu dostalo až v poslední dekádě života, kdy se jeho dílo, vysoce ceněné v uměnovědných kruzích, vrátilo do knihoven a galerií. Součástí výstavy textů a výtvarných originálů ze soukromých sbírek je interaktivní ateliér, kde si děti od šesti do sto šesti let mohou vyzkoušet některé z Novákových tvůrčích metod a postupů.

Oslavou pouze jedné jediné knihy, která za to ovšemže stojí, je výstava *Krvavý román* Josefa Váchala (23. 6. – 29. 8.) z Regionálního muzea v Litomyšli. Mystik, literát a výtvarník Váchal sbíral a obdivoval „šestákové“ příběhy, které vycházely jako lidová a mírně pokleslá četba na pokračování v levných sešitech natolik, že se rozhodl takový sám nejen sepsat, ale také z originálního písma vysázet, ilustrovat dřevoryty, svázat a v sedmnácti exemplářích v roce 1924 vydat. Popularitu umělcova odkazu podpořila nedávná renovace domu Josefa Portmona, který Váchal originálně vymaloval a coby sídlo hraběte Portmona v *Krvavém románu* přirovnal k pražskému Rudolfovi. V Rajhradě je k vidění i věrná kopie věhlasného Váchalova svazku.

Z úzké spolupráce s uměleckou agenturou Photogenia těží letošní cyklus výstav představujících současnou výtvarnou fotografii s její úzkou vazbou na svět literatury. Od 8. 7. až do 15. 8. plní jižní chodbu klášterní kvadratury střední a velké formáty originálních snímků Rudo Prekopa se souborným názvem *Kruh–kosmos–K2*, vytvořených klasickou technikou gelatit silver printu. Následně, tedy od 17. 8. do 30. 9., kolekci košického rodáka působícího na pražské FAMU vystřídá dvojvýstava Jindřicha Buxbauma a Jana Suchardy. Automechanik Buxbaum systematicky mapuje i své židovské kořeny, v Rajhradě představí vícečetný portrét každodenního života současné chasidské komunity. Na jedné z cest po bývalých koncentračních táborech, kde si své prožil i Buxbaumův tatínek, jej doprovázel art-direktor Photogenie Sucharda. Vznikla tak emotivní série snímků, kterou její autor lakonicky nazval Osvětim.

Proč je tvořivost tak důležitá

Největší překážkou novému bývá ujištění „všechno už tu bylo“. Teprve po překonání této psychické bariéry může člověk přijít s něčím novým, původním a neotřelým. Zdroje inspirace jsou různé, od příslušné éterické múzy přes přesah z odlišného oboru či odvětví až po důkladné studium maxima zdrojů a předloh. Aby se však cokoli nového narodilo a podařilo uvést do života, je nezbytné pochopit, analyzovat, rozložit a překonat to minulé, zastarávající, neefektivní. Slovesné, múzické a výtvarné umění reprezentuje koncentrovanou kulturu. Historik kupříkladu mluví o kultuře lidu popelnicových polí. Kulturu (kulturnost) nelze omezovat na divadla, galerie, knihovny, muzea, památníky a další kulturotvorné instituce, jako byly kláštery nebo univerzity a dnes centra excelence nebo výzkumná pracoviště. Kultura v nejobecnějším významu tohoto slova totiž reprezentuje dosažený stupeň společenského vývoje, charakterizovaný vědou, filozofií, náboženstvím, právem, politikou, jazykem a uměním.

Hodnotné dílo zrodí pouze tvůrčí úsilí. Bez tvořivosti nevznikne nejen báseň, socha nebo film, nevznikne ani prospěšný zákon, účinný lék či sérum nebo kosmická sonda. Proto je třeba učit se právě a především tvořivosti. K tvůrčí činnosti, neboli k vykonání libovolné dovednosti musí být, dle starověkého Seneky, naplněny tři předpoklady: tvůrce, látka a idea. Schází-li jeden z těchto prvků, výsledek se nedostaví. Komenský v *Obecné poradě o nápravě věcí lidských* na totéž téma prorocky předpověděl, že prostřednictvím jednotného systému vědění bude člověk směřovat k tvořivosti, jejíž zásluhou ovládne přírodu i sebe. Zásluhou dalších teoretiků i praktiků (Einstein, Heyrovský, Baťa, Wichterle, Holý...) víme, že fantazie, představivost, obrazotvornost, případně také reálné snění a další metody ústící v kýženou kreativitu neboli tvořivost, jsou téměř zaručenou cestou k úspěchu v každé lidské činnosti. Výtvarné, slovesné, múzické, programátorské, výrobní, řídicí...

Nejdokonalejším a dosud stále nepřekonaným počítačem je lidský mozek. Svůj „superpočítač“ si každý stavíme a zdokonalujeme současně s tím, jak se jej učíme ovládat, programovat a využívat. Úvahy o potřebě omezovat ve školní výuce faktografické memorování míří správným směrem. Sbírání, hodnocení a třídění, tedy principy a techniky zacházení s informacemi, jsou rozhodně důležitějšími znalostmi a dovednostmi než samy jádrové informace. Zvláště pokud nejsou přijímány v kategorických schématech a systémových souvislostech. Shrnuto počítačovou terminologií: funguje-li hardware a software stejně spolehlivě jako online připojení, data jsou vždy dostupná. Což neznamená nic jiného, než naučíme-li se s fakty, zdroji a informacemi aktivně pracovat, dokážeme je rovněž spolehlivě vyhledávat, vyhodnocovat a využívat. Vždy je však třeba ke zprávám, datům a informacím přistupovat tvořivě, stejně jako k jakékoli jiné materii okolo nás. Kdo netvoří, je pouhým spotřebitelem odkázaným na druhé, jejichž vůle a záměry nemusejí být vždy etické...

Libor Kalina

Za 15. ročníkem Skryté paměti Moravy

Patnáct uzavřených kolekcí literárních pokusů, kterým dala vzniknout myšlenka celostátní soutěže mladých slovesných autorů Skrytá paměť Moravy, dnes reprezentuje více než dva tisíce textů. Ne všechny přežily svůj roční jepičí život, ty oceněné vstoupily prostřednictvím soutěžních sborníků přímo do literární historie. Nejde však výhradně o soutěžní texty či povídky. Významná je právě skutečnost pootevřených dveří k tvorbě, kterými může projít každý žák nebo student cíleně pracující na svém slovesném projevu. Ještě důležitější je ovšem soutěžní podnět, tedy pobídka a důvod k psaní, které sice přímo nestojí za novými autory, ale právě obdobná literární kolbiště dodávají potřebnou sebedůvěru k příští tvorbě. Dobrým směrem, alespoň dle kolektivního názoru letošní poroty, vykročili s *Distanční pohádkou na dobrou noc* Adéla Vokušová a povídkou *Rande na dálku aneb Láska v době korony* Šimon Latýn, laureáti letošního jubilejního 15. ročníku. Ač to čtenář Literky dobře ví, sluší se připomenout, že celostátní literární soutěž Skrytá paměť Moravy vyhlašuje a peněžními i věcnými cenami dotuje Jihomoravský kraj, organizací pak pověřuje Památník písemnictví na Moravě, pobočku své příspěvkové organizace Muzea Brněnska.

(I)

Ukázky vítězných prací 15. ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy

Distanční pohádka na dobrou noc (ukázka)

Bylo, nebylo, v jedné nejmenované zemi se konala distanční schůze zlých pohádkových bytostí. Předsedal jako vždy Černokněžník a na schůzi pozval každého, kdo ve světě strašidel, padouchů a příšer něco znamená.

„Všechny vás tu srdečně vítám,“ řekl s obavami v hlase Černokněžník a kouzlem zesílil své internetové připojení. Dobře věděl, že moderní technologie nejsou u jeho kolegů zrovna tou nejsilnější stránkou.

„Prosím, zapněte si kamery.“

Na obrazovkách se objevilo několik strašidelných tváří.

„Ahó, zlodušil!“ ozvalo se ze všech stran.

„Tak především děkuji Vodníkovi, že dnes není ve vaně jako minule,“ prohodil trochu vyčítavě Černokněžník.

„Já kameru nemám,“ oznámil Loupežník.

„Jak to, že pořád nemáš kameru?“ zahromoval Černokněžník.

„Ještě se mi nepodařilo nikoho okrást,“ zamumlal pod vousy Loupežník a ještě než si vypnul mikrofon, ozvalo se zacinkání přepočítávaných zlatých mincí.

„Duchu, nevidíme tě! Vypadá to, že jsme tu všichni až na Du-cha,“ pokračoval Černokněžník.

„Ne, já jsem tady,“ zahučel Duch.

„Tak se laskavě zhmotni, ať můžeme začít.“

„Chcete vidět nové zvíře, co jsem si pořídila?“ zaskřehotala Ježibaba a na pozadí bylo slyšet něco, co silně připomínalo, jako kdyby někdo hodně velký chrлил oheň. „No tak klid, Puntó, za chvíli ti vyndám ty zmražené lidské ruce,“ rozněžňovala se Ježibaba.

„Tak pro začátek,“ pravil Černokněžník, „nechci vidět žádné pavouky, černé kočky, ropuchy, havrany, slimáky a už vůbec ne netopýry, to je v současné době opravdu nevhodné.“

„Pardon, mně to nedošlo,“ omlouval se Upír.

„Tak tedy proč jsme se tu vlastně sešli? Ví to někdo? No tak, kdokoliv,“ vyzval je Černokněžník a vypadal už maličko zoufale.

„Já,“ řekl Duch a vzápětí se sekl.

„Tak nic,“ vzdychl Černokněžník a tajně si usrknul z lahvičky s nápisem: „Prudce jedovaté!!!“.

„Jsme tu proto, že současná situace v pohádkovém i lidském

světě už je zkrátka neúnosná. Musíme s tím něco dělat. Kvůli naší pověsti i kvůli tomu, aby na nás lidé během pandemie úplně nezapomněli. Tak třeba já už jsem neunesl žádnou princeznu asi rok. Všechny jsou na homeofficu nebo v karanténě," postěžoval si Černokněžník. „Když to takhle půjde dál, lidi se nás už vůbec nebudou bát.“

„No a co mám říkat já,“ vstoupila do hovoru rozhořčeně Polednice. „Před školou jsem ještě nedávno mohla čekat alespoň na prvňáky a druháky, když šli domů z oběda. No a pak zavřeli školy úplně. Moje jediná šance byla číhat na děti zapomenuté na hřištích, ale teď zavřeli i ta hřiště! To si snad už ze mě někdo dělá legraci. Dej sem kafe!“ obrátila se naštvaná Polednice na někoho mimo záběr webkamery.

„No já jsem na tom ještě hůř,“ ozval se ze tmy Upír.

„Nechtěl by sis roztáhnout závěsy?“ přerušil ho Černokněžník.

„Vůbec tě nevidíme.“

„To myslíš vážně?“ řekl nevěřicně Upír.

„A jo vlastně. Beru zpět. Pokračuj.“

„Halóóóóóóó!“ zakvílel Duch zoufale. „Slyšiiiiiiiiiiiiiiiiiiište mě?!”

„Ano, slyšíme,“ zavrčel Vlkodlak.

„Tak se zkuste vžít do mojí situace,“ vrátil se k předchozí debatě Upír. „Vždyť je zákaz vycházení po deváté hodině a já zas nemůžu chodit ven za dne. No a když přece jen na nějakého opozdilce v noci narazím a plížím se za ním, zastaví mě policajti a řeknou, ať si nasadím roušku. Jak chcete někoho kousnout s rouškou přes pusu?“ dokončil svou stížnost upír a pohoršeně si usrkl ze svého hrnku s instantní kávy.

„Ty to máš ještě dobré,“ začala Sedmihlavá saň. „Víš, kolik to stojí peněz, když každý den spotřebuješ sedm respirátorů?“

„Děkujeme, Sedmihlavá sani, ale příště mluv jen jednou hlavou a u ostatních si vypni mikrofon,“ připomněl jí Černokněžník.

„A co já?“ navázal Bezhlavý rytíř. „Já nemám roušku ani respirátor na čem nosit, už rok jsem kvůli tomu nebyl venku, jídlo mi strkají pode dveřmi a musím říct, Ježibaba moc dobře nevaří.“

Adéla Vokušová (11 let) žije v Praze a navštěvuje ZŠ Mikulova. Porota na její *Distanční pohádce na dobrou noc* ocenila „nejen vtipný, v dobrém slova smyslu pevně sevřený námět, ale i skvělé a svižně napsané dialogy“. V loňském roce získala Adéla v literární soutěži O zlatý klíč druhé místo za příběh *Když přišla Bouřka*.

Rande na dálku aneb Láska v době korony (ukázka)

Určitě jste už někdy slyšeli, že láska kvete v každém věku a v každé době. Kvete. A dokonce i v době nouzového stavu.

Zcela pochopitelně ani mně, důvtipnému vysportovanému mladíkovi s dostatkem sebevědomí, se láska vyhnout nemohla. Zamiloval jsem se do své dlouholeté kamarádky Lindy z vesnice, která je na dohled našemu malému městu. I přes veškerá opatření jsem se rozhodl, že jako pravý muž a gentleman jí vyznám lásku, proto jsem si s ní domluvil jedno tajné rande. Bylo jasné, že to bude nelehký úkol, sejít se a zároveň neopustit katastrální oblast města, v jejím případě vesnice. Zapojil jsem tedy fantazii a plody vyčerpávajícího dumání se dostavily.

Ráno toho dne, kdy mělo naše rande proběhnout, jsem nemohl ani dospat. Vstal jsem z karimatky již o půl sedmé ráno. Poohlédl jsem se ve svém pokoji, který postrádal nábytek, jestli se v něm něco během noci nezměnilo. Když nás v březnu minulého roku poslala vláda domů, rozhodl jsem se, že jako odsouzenci ve svých celách budu značit každý den distanční výuky zářezem. Nejprve jsem začal postelí. Až jsem vyčerpал poslední volné místo, přišel na řadu stůl, poté skříň, polička a nakonec i židle. Zpočátku to v pokoji vypadalo jako po útoku trpasličích dřevorubců. Přes podobu katastrofy podobné náletu hejna datlí dospěl výjev mého pokoje do podoby projetí tanku. V této fázi se mi rozpadl nábytek. Rodiče byli tak prozíraví, že než se situace s virem nadobro uklidní, odmítli mi koupit nový. Značím si tedy dny tužkou na zeď, tam mám místa dost. Prozatím.

Provedl jsem nezbytnou ranní hygienu, nasnídal se a přesunul se k počítači. Jako každý den. Hodiny a hodiny poslouchat ikonu na obrazovce musí na každém zanechat následky, ať je člověk sebeodolnější jedinec. Mně se o online výuce dokonce i zdá! Párkrát jsem se ráno probudil u počítače a divil jsem se, jak je možné, že je vypnutý, když mám přece vyučování?

Konečně skončila poslední hodina. Vhodně jsem se oblékl, učesal si vlasy a chystal jsem se vyrazit. V žádném případě jsem nemohl zapomenout na několik nezbytností, bez kterých by naše koronavirové rande nebylo možné uskutečnit! Respirátor, telefon, dalekohled, transparent a černý fix. Ten nebyl pomůckou na rande, ale na podkopání ega našeho domovníka.

Tento muž vyvěsil na vchodové dveře papír s nápisem: „Žádáme obyvatele domu, aby nosili roušky nebo respirátory ve společných prostorech domu, ve výtahu obzvlášť.“ Paradoxem je, že jsem jej nikdy neviděl v domě ani s jedním z těch dvou náhubků.

Pokaždé, když venčí svého buldoka, sjede si hezky výtahem z nejvyššího patra a projde kolem onoho veledůležitého vyhlášení. A v tom spočíval celý můj plán. Když jsem se s transparentem vlácel kolem, připsal jsem tam fixem: „platí i pro domovníka“. S pocitem náležitého zadostiučinění jsem se vydal co nejpřímějším směrem tam, kde měla čekat „ona“. Což byla pěkná dálka. Proto jsem se domluvil s kamarádem zvaným Carlos, aby mi pomohl ten náklad přenést. Ve skutečnosti se jmenuje Karel, znám ho z florbalu. Carlos zní, podle jeho názoru, zajímavěji a každá holka, když to uslyší, tak zbystří.

Museli jsme se trmácet přes celé město, naštěstí jsme měli pro všechny případy časovou rezervu. Byl jasný, ale poněkud chladný březnový den. Cesta byla zpočátku bez komplikací, avšak s jednou situací jsme opravdu nepočítali. Dva strážníci nám zkřížili cestu. Za standardní nekovidové situace by to nebyl problém, ovšem záhy jsme oba pochopili, že je něco špatně. Z dálky se ozvalo štěkání šakala. Na jedné straně náměstí stáli muži zákona, na druhé my. Nad hlavami nám prolétl holub a mírný přízemní západní větřík, napůl cesty k policistům, překutálel odhozený respirátor napříč náměstím. Tito *hombres*, jak by řekl Carlos, k nám začali pomalu přistupovat. Zřejmě je upoutal náš neobvyklý náklad. Jejich pistole nízko u pasu se pokyvovaly v rytmu jejich kroků. Cítil jsem, jak sebou Karel trhl, aby tasil, avšak neměl žádnou zbraň. Bylo vidět, jak moc je zmatený z toho věčného hraní her na počítači. Já jsem jen cítil, jak mi chladný pot teče po tvářích. Oba pistolníci se zastavili na dva kroky daleko od nás, bylo jasné, že od nás očekávají nějakou reakci.

Šimon Latýn (17 let) z Prostějova je studentem 2. ročníku Střední průmyslové školy strojnické Olomouc. Jeho povídku *Rande na dálku aneb Láska v době korony* hodnotila porota jako „vtipný příběh, který je tematicky inspirován pandemickou situací, na kterou se dokáže podívat s nadhledem a optimistickým vyzněním“.

Baroko literární

Výstava *Člověk na divadle světa – Lidský život v zrcadle barokní literatury* nabízí pohled do literární produkce doby baroka v moravském prostředí. Návštěvníkům představuje knihy, ať už rukopisy či tisky, s nimiž se mohli čtenáři setkávat v nejrůznějších životních situacích. Cílem je přiblížit žánrovou, jazykovou a funkční pestrost barokní literatury. Východisko a současně svorník, jímž jsou spojeny různorodé literární projevy

vy tohoto období, představuje univerzalita lidského osudu, směřujícího v době baroka od narození ke spáse a vykoupení. Výstava je členěna do čtyř oddílů: Dětství, Dospívání, Dospělost, Smrt a věčný život. Ke každé z těchto fází lidského života se vážaly specifické okruhy literatury, počínaje radami pro těhotné ženy, přes pedagogickou a nábožensky vzdělávací literaturu, literaturu spojenou s jezuitskými školami, kratochvilnou četbu, literární projevy mariánských a světeckých kultů, produkci náboženských sdružení, až po příručky „šťastné smrti“, rady pro umírající a jejich bližní či modlitby za zemřelé.

Prezentováno je více než sto dobových tisků, rukopisů a grafik, z nichž mnohé jsou vystaveny poprvé. Návštěvníci mají možnost se seznámit také s původními barokními texty reflektujícími lidský život a ocenit jejich jazykovou kvalitu. Příkladem může být známý Komenského *Labyrint světa a ráj srdce* nebo *Vidění rozličné sedláčka sprostného* od katolického kněze Valentina Bernarda Jestřábského. Stranou nezůstávají ani důležitá kontextová témata, jako různorodost jazykových okruhů, proměny barokní češtiny, otázky gramotnosti a vnímání literatury, tiskařská produkce na Moravě, dobová cenzura, knižní trh a budování knihoven.

Knihy jsou prezentovány v těsném sepětí s dalšími druhy barokního umění: malbami, sochami, uměleckým řemeslem a dochovanými předměty denní potřeby. Mezi nejvýraznější vystavená díla patří obrazy Smrt Korónidy z počátku 18. století, Hostina Belsazarova z 2. poloviny 17. století nebo malované víko rakve z 18. století. Literaturu tedy doplňuje barokní umění a dobové předměty každodenní potřeby i časů svátečních.

Výstava v Památníku písemnictví na Moravě potrvá do 31. října 2021. (dp)